

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
201102068- /ØFR

Dato
06.04.2011

Høring - Utkast til forskrift om bevæpnede vakter på norske skip mv

Justisdepartementet viser til høringsbrev av 04.03.2011 fra Nærings- og handelsdepartementet med vedlegg vedrørende ovennevnte.

Justisdepartementet har følgende merknader:

Skipssikkerhetsloven § 40 åpner for maktbruk når det er “nødvendig” for å beskytte skipet mot bl.a. terrorhandlinger og piratvirksomhet. Forskriftsutkastet § 6 regulerer bruk av våpen i slike situasjoner. Som understreket i forarbeidene til skipssikkerhetsloven § 40, kan makt imidlertid bare anvendes når det dessuten er forsvarlig og forholdsmessig, jf. Ot.prp. nr. 87 (2005-2006) Om lov om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) side 124 der det uttales:

“Makten må selvsagt bare brukes når det er nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig, ...”

Etter vår mening bør også forsvarlighets- og forholdsmessighetskriteriene komme til uttrykk i forskriften. Etter vår mening bør det samtidig med at forskriften vedtas, publiseres en nærmere orientering om de tre kriteriene nødvendighet, forsvarlighet og forholdsmessighet. Et siktemål med dette vil bl.a. være å sikre at forskriften ikke oppfattes som at staten autoriserer privat maktanvendelse i større utstrekning enn folkeretten tillater. I den forbindelse kan det fremholdes at forebyggende tiltak må være det primære virkemiddelet for å unngå piratangrep.

Forskriftsutkastet vil ikke i seg selv åpne for at vaktmannskap ombord på norske skip er bevæpnet. Det spørsmålet reguleres av annet regelverk. Det kan derfor reises

spørsmål om forskriften bør gjelde for alle norske skip i alle farvann, ikke bare for bestemte skip i bestemte farvann.

Vi nevner for øvrig at de folkerettslige skrankene for statenes adgang til å autorisere privat maktanvendelse også har betydning for andre former for maktanvendelse enn bruk av våpen. Det bør muligens komme til uttrykk i forskrifts form på tilsvarende måte som skissert ovenfor for bruk av våpen.

Vi nevner dessuten at “norsk straffelov [får] anvendelse på handlinger som er foretatt ... på norsk fartøy eller luftfartøy hvor det enn befinner seg, av noen av dets besetning eller andre som medfølger fartøyet ...”, jf. straffeloven 1902 § 12 første ledd innledningen og nr. 2. Der maktanvendelsen overskrider det som er tillatt etter skipssikkerhetsloven § 40, vil den normalt utgjøre straffbar voldsutøvelse.

Videre vises det til forskriftsutkastet § 5 vedrørende oppbevaring av våpen. Til dette vil vi nevne at våpenlovgivningen, som gjelder på norskregistrerte skip, oppstiller nærmere krav til oppbevaring våpen.

For øvrig kan det gis noen kommentarer i forhold til utlevering samt overføring av straffesak og straffeforfølgning i Norge:

Det kan tenkes situasjoner hvor våpenutøvelsen vil bli behandlet etter en annen stats rett og under jurisdiksjonen til denne statens domstol. I slike tilfeller kan vedkommende stat begjære utlevering av person fra Norge. Det følger imidlertid av utleveringsloven § 2 at norsk statsborger ikke kan utleveres til andre land enn Danmark, Finland, Island og Sverige. For personer på norske skip som ikke er norske statsborgere, kan derimot utlevering bli vurdert. Det bemerkes til dette at det følger av utleveringsloven § 6 at utlevering ikke kan skje dersom det må antas å være alvorlig fare for at vedkommende på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller politiske forhold ellers ville bli utsatt for forfølgelse som retter seg mot hans liv eller frihet eller for øvrig har alvorlig karakter. Videre er utleveringsloven § 7 til hinder for at utlevering kan skje dersom den vil komme i strid med grunnleggende humanitære hensyn. Det følger av lovens forarbeider at det herunder skal tas hensyn til den enkeltes rettssikkerhet og til straffereaksjonene i den anmodende stat.

Videre kan det tenkes at straffesak, som følge av våpenutøvelsen, blir overført og/eller straffeforfulgt i Norge. Dette vil kunne medføre økt ressursbruk for politi og domstol. Ytterligere kan erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling etter voldsoffererstatningsloven bli aktuelt.

Vi er av den oppfatning at både spørsmål om utlevering og strafforfølgning kun vil kunne bli reist i svært få tilfeller og vi mener derfor at forslagene ikke vil gi økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for det offentlige.

Med hilsen

Sylvia Peters
fagdirektør

Øivind Fredlund
rådgiver